

Nawoord

Dit schrijven is het resultaat van jarenlang ploeteren tussen de abstracte *waarheid* en de dagelijkse *realiteit*. Mijn gezonde verstand vertelde me dat rente op geld een illusoire onderlinge afspraak is die een wereld op zich heeft gecreëerd en die zich uiteindelijk tegen de samenleving en democratie heeft gekeerd. Het heeft mij jaren en jaren gekost om deze abstracte *waarheid* te integreren in de dagelijkse politiek-economische realiteit. Ik wisselde perioden van puur *kapitalisme* af met gematigd *communisme*, wetend dat beide een kern van waarheid bevatten. Wanneer ik me moedeloos voelde, was ik de anarchist en atheïst die nergens meer in geloofde. Het is een jarenlang gevecht geweest, zowel binnen als buiten me, om de begrippen solidariteit, vrijheid en eigen verantwoordelijkheid beetje bij beetje te integreren. Dit proces is nog volle gang. Ik wil iedereen bedanken wiens ideeën en meningen mij hebben geïnspireerd en uitgedaagd.

Een van de belangrijkste openingen in het denkproces kwam dankzij de film *A beautiful mind* over de wiskundige en Nobelprijswinnaar economie (1994) John Nash. Hij was eind jaren veertig op zoek naar de *governing dynamics*, wat uiteindelijk resulteerde in een wiskundige theorie, die het *Nash-equilibrium* genoemd wordt. Ik was nogal gecharmeerd van de filosofie van Adam Smith, maar beseftte dat er iets niet klopte in zijn theorie. In de film *A beautiful mind* gebeurde precies wat ik nodig had om te begrijpen wat er onvolledig was in de filosofie van Adam Smith. Adam Smith ging ervan uit dat door het naleven van het eigen belang en onderlinge concurrentie uiteindelijk het algemene belang gediend wordt. In de film over het leven van John Nash wordt duidelijk gemaakt dat je tegelijkertijd het eigen belang en het algemene belang dient na te streven in relatie met anderen (= de samenleving). De theorie van Adam Smith zorgt ervoor dat we vroeg of laat achter de feiten aanlopen als gevolg van de steken die we laten vallen door het najagen van het eigen belang (in monetaire termen: winst). Het Nash-equilibrium toont aan dat we in het hier en nu onderling samen overeenstemming dienen te vinden tussen de verschillende eigen belangen. Waardoor in het hier en nu het algemene belang van de samenleving en eigen belang samen kunnen komen. De enige voorwaarden hiervoor zijn: open onderlinge communicatie, integraal ondernemerschap en de moed om nieuwe wegen in te slaan. Ik heb met *de politiek-economische lokvogel* geprobeerd om de twee *onzichtbare handen* van Adam Smith zichtbaar te maken.

Roquetaillade, 15 maart 2004

Peter Hoopman